

Fylkesmannens corner

Flesland, 17. oktober 2019

Kristina Munkejord, seniorrådgjevar

Bente Cecilie Foss, seniorrådgjevar

Fylkesmannen i Vestland

26. okt 2019

Tema me vil komma innom

1. Utlevering av opplysningar til andre etatar
2. Bruk av private aktørar
3. Litt om foreldres rett til informasjon frå barnevernstenesta om egne barn
4. Barnevernstenesta sitt ansvar for å følge opp barn dei har omsorga for (på institusjon og i fosterheim)

Utlevering av opplysningar til andre etatar

- Alle som jobbar i barnevernstenesta har teieplikt etter barnevernslova § 6-7
- Skal ikkje spreia opplysningar om folks personlege forhold, og skal dessutan aktivt hindra at andre får tilgang til slike opplysningar
- Kan likevel dela opplysningar om brukarane sine når dette er:
 - nødvendig for å fremma barnevernstenesta sine oppgåver
 - nødvendig for å førebygga vesentleg vare for liv eller alvorleg skade på nokon si helse
- Må ikkje dela meir enn det som er heilt nødvendig. Ikkje nok at det er hensiktsmessig med informasjonsutveksling

Barnevernstenesta sin åtgang til å forklara seg for politi og domstol i straffesaker

- Mange av barnevernstenesta sine saker som gjeld vald og overgrep blir til straffesaker
- Politiet kan ikkje krevja å få utlevert opplysningar som er underlagde teieplikt!
- Dersom barnevernstenesta har meldt ei sak til politiet, kan de forklara dykk om det straffbare forholdet
- Elles nødvendig med samtykke

Barnevernstenesta sin åtgang til å forklara seg for retten i sivile saker

- I barnefordelingssaker er det opp til barnevernstenesta å avgjera om dei skal forklara seg og gi ut dokumentasjon (sjå barnelova § 61a)
- Bufdir: Sjølv om det i lova står «barnevernstenesta», må alle som har teieplikt etter barnevernslova fritt kunna gi opplysningar i foreldretvistar
- I alle andre sivile saker, vil det vera nødvendig med samtykke for å kunna forklara seg

Barnevernstenestas bruk av private aktørar

- Barnevernstenesta har lang tradisjon for å bruka private for å gjennomføra oppgåver på eigne vegner
- BLD, 20.10.2017: Utøving av offentlig myndigheit kan ikkje gjerast av private, berre av barnevernstenesta
- Offentleg myndigheit skjer der det offentlege tar avgjerder eller utfører handlingar der dei einsidig bestemmer noko over borgarane
- Alle som skal utøva offentlig myndigheit på vegner av barnevernstenesta, må difor vera tilsett i kommunen. Dette gjeld både barnevernsleiaren og ordinære saksbehandlarar.

Private aktørar forts.

- Barnevernsleiaren må dessutan som hovudregel vera tilsett i 100 % stilling, jf. Bufdirs brev av 15.3.2018
- I brev av 28.10.2017 gjorde Bufdir nærmare greie for kva det vil seia å vera tilsett i kommunen
- I kjølvatnet av breva frå BLD og Bufdir, spurde Fylkesmannen i Oppland om det barnevernstenesta kunne nytta private aktørar til å føra tilsyn under samvær mellom barn og biologiske foreldre etter ei omsorgsovertaking, eller om dette innebar utøving av myndigheit

Private aktørar forts.

- Bufdir svarte 30.4.2018 at dette kunne vera myndigheitsutøving og at barnevernstenesta difor måtte vera til stades under samværet.
- Det var dessutan ikkje høve til å overlata til ein annan kommune å stilla med tilsynsperson
- Seinare modererte Bufdir seg. I brev av 20.12.2018 skriv direktoratet at det er nok at barnevernstenesta er «tilgjengeleg» under samværet, slik at det er barnevernstenesta som tar den endelege avgjerda av om samværet skal avbrytast

Private aktørar – BLD si spørjeundersøking

- I november 2018 gjennomførte BLD ei spørjeundersøking blant landets barnevernsleiarar der dei stilte spørsmål om deira bruk av private aktørar for 2017 og 2018
- Rapporten er ikkje offentleg
- Undersøkinga var sendt ut til 277 barnevernstenester. Dei fekk inn 143 fullførte svar og 26 ufullstendige svar

Private aktørar – BLD si spørjeundersøking

Nokre av funna:

- Berre to av respondentane hadde ikkje kjøpt tenester frå private aktørar i 2017-2018
- Av dei som kjøpte tenester, var det berre 4,5 % som hadde kjøpt ein av tenestetypene. Dei aller fleste kjøper såleis fleire typer tenester frå private
 - Desse tenestene blir kjøpt unntaksvis eller som hovudregel av private:
 1. Sakkunnigvurderingar (77 % av respondentane)
 2. Avlasting (76 %)
 3. Rettleiing av fosterforeldre (60 %)
 4. Råd og rettleiing ved samvær 51 %
 5. Butiltak ungdom (39 %)

Private aktører – BLD si spørjeundersøking

6. Vikar/konsulent for generell saksbehandling (29 %)
7. Gjennomføring av undersøkingar (28 %)
8. Skriva sak til fylkesnemnda (27 %)
9. Tilsyn i heimen (27 %)
10. PMTO og andre program (25 %)
11. Oppfølging (18 %)
12. Fosterheim (15 %)
13. Leiingsstøtte (11 %)

- Mange av tenestene som blir kjøpt, er såleis ikkje i tråd med barnevernslova, ettersom dei inneber utøving av offentlig myndigheit

Private aktører – BLD si spørjeundersøking

- Jo større barnevernstenesta er, jo større sjanse er det for at det blir kjøpt tenester av private
- Jo høgare innbyggjartal kommunane har (og altså jo større tenestene er med omsyn til personell), jo mindre overbevist er barnevernsleiarane generelt om at det er fordeler ved kjøp av tenester frå private
- 59 % av respondentane ønsjer å redusera bruken av private aktører som følgje av kontrollbehov, kostnadar, og at dei ønskjer å bygga opp eigen kompetanse og kvalitet
- 91,5 % av barnevernstenestene kjende til brevet til departementet frå 2017, og 56 % av respondentane hadde endra praksis som følgje av brevet. 44 % hadde ikkje gjort endringar, men 1/3 av desse planla endringar

Private aktører – BLD si spørjeundersøking

- Undersøkinga viser at kommunane ofte unnlet å følgja anskaffingsreglane ved kjøp av tenester frå private
- 58 % av respondentane kjøper tenester utan utlysing (enkeltkjøp ved direkte kontakt med ein tilbydar). 39 % av desse grunngir framgangsmåten i at kjøpet har låg verdi, medan 60 % svarar at årsaka er at dei nyttar aktører dei kjenner til
- Departementet skriv i følgjebrevet til oss at dei finn fleire av funna «foruroligende»

Litt om foreldres rett til informasjon om barnet

- Rett til info som part
- Også rett til informasjon sjølv om ein ikkje blir rekna som part
- Barnelova § 47, personvernforordningen artikkel 15, offentleglova § 13, jamfør § 3
- Nye uttaler frå Bufdir om emnet:
 - Rett til informasjon (og innsyn) etter vaksne barns død (3.7.2019)
 - Rett til informasjon om undersøking (10.9.2019)
- I forlenginga av dette; har begge foreldra rett til å klaga når barnevernstenesta legg bort ei undersøking? Uttale frå Bufdir (8.10.2019)

Barnevernstenesta si plikt til å følgja opp barn som bur på institusjon og i fosterheim

Barnevernslova § 4-5: Når hjelpetiltak blir vedtatt, skal barnevernstenesta utarbeida ein tidsavgrensa tiltaksplan. Barnevernstenesta skal følgja nøye med på korleis det går med barnet og foreldra og vurdera om hjelpa er formålstenleg, om det er nødvendig med nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertaking. Tiltaksplanen skal evaluerast jamleg.

Barnevernslova § 4-16: Etter at barnevernstenesta har overtatt omsorga for eit barn, har dei eit løpande og heilskapleg ansvar for oppfølginga av barnet, under dette eit ansvar for å følgja med på utviklinga til barnet og foreldra. Barnevernstenesta skal vurdera om det er nødvendig med endringar eller ytterlegare tiltak for barnet. Barneverntenesta skal følgja med på utviklinga til både barn og forldre, og leggja til rette for samvær med søsken dersom omsynet til barnet ikkje taler mot dette.

Barnevernstenesta si plikt til å følgja opp barn som bur på institusjon og i fosterheim

Barneverntenesta skal sikra barnet en stabil og god omsorgssituasjon

Vurderingar av endringar eller ytterlegare tiltak kan gjelda mellom anna buforhold, gjennomføring av samvær, oppfølginga av barnet i det daglege og kontakt med andre tenester

Fosterforeldra eller institusjonen utøver den daglege omsorga av barnet på vegne av barnevernstenesta

Plikt til å gjennomføra oppfølgingsbesøk og tilsynsbesøk. Dette er eit ledd i barnets rett til medverknad og informasjon

Hjelpetiltak skal evaluerast minst kvart kvartal, jamfør saksbehandlingsrundskrivet

Også andre tiltak må evaluerast jamnleg

Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av plasserte barn - tilsynserfaringer

Ca. 1100 barn bur til ei kvar tid i barneverninstitusjon i Norge

Fylkesmannen er på tilsynsbesøk 2 til 4 ganger i året på alle barneverninstitusjoner

Formålet med tilsynsbesøket er å påse at det enkelte barn får forsvarlig omsorg og behandling, at barna blir behandlet med respekt og ikke utsatt for krenkelser eller unødige tvang.

Vi tilbyr alltid barna som bor der en samtale

Formålet med samtalen er å få barnets perspektiv på:

- hvordan det er å bo i institusjonen
- informere om rettigheter
- undersøke om de opplever å få den hjelpen de trenger

Vi spør også om:

- hvordan de opplever kontakten med barneverntjenesten
- om de opplever å få nødvendig informasjon

Barneverntjenesten har en viktig rolle i disse barnas liv – deres hverdag er prisgitt dere

Dette gjelder på mange områder i deres liv

For eks. ved forberedelse av flytting til institusjonen

- Sørg for at barneverninstitusjonen får nødvendig informasjon
- Skoletilbud – send melding til fylkeskommunen
- Helsetilbud (Lege og BUP)
- Avklart samvær med foreldre
- Praktiske ting som klær og utstyr

Flytting til et nytt sted er skummelt, følg tett opp - særlig de første dagene

Barna trenger informasjon om:

Hvorfor bor de på barneverninstitusjon?

Hva er grunnlaget for oppholdet, og hva er formålet?

Hvor lenge skal de bo der?

Hva skal være endret for at de kan få flytte hjem?

Hva skal skje etterpå?

Hva sier de ungdommene vi snakker med?

Mange sier at de opplever å få hjelp, de får tak i sin kontaktperson når de trenger det, at de blir lyttet til og får være med på å lage planer og mål, får vite hva som skal skje og mulighet til å gi uttrykk for hva de mener og hva som er viktig for dem.

Men det er også veldig mange som sier:

- Umulig å få tak i saksbehandler/kontaktperson
- Får aldri svar på noen ting
- De bryr seg ikke om meg
- Jeg vet ikke hva som skjer, eller hvor lenge jeg må bo her
- De kommer bare når jeg har gjort noe galt – da blir det møte

Barneverntjenestens ansvar

Lage tiltaksplan – konkret og realistisk – hva er formålet med oppholdet?

Jevnlig evaluering

- av om tiltaket fungerer i tråd med formålet for oppholdet og barnets behov
- Vurdere om det er behov for justeringer, endringer eller tiltak

Koordinere tjenester, og legge til rette for godt samarbeid rundt barnet

Lage en plan for fremtiden – hva skal skje etter oppholdet?

Legge en plan i god tid før barnet fyller 18 år

Samarbeid og ansvarsdeling mellom institusjonen og barneverntjenesten

Institusjonen skal gi daglig omsorg og behandling i tråd med vedtak og barnets behov

Viktig med avklart ansvar og oppgavedeling

God kommunikasjon og raske avklaringer er viktig

Fordeler og ulemper ved å delegere ansvar/oppgaver til institusjonen

Dere kan gjøre institusjonen isand til å romme barnas frustrasjon, forvirring, utrygghet og kaos – bidra til følelse av stabilitet og forutsigbarhet

– eller det motsatte – gjøre institusjonen handlingslammet i møte med barnet

Skap stabilitet, trygghet og forutsigbarhet

Informer barna om de vurderingene dere gjør knyttet til varighet på plassering

Informer barna om alternativene, og forklar fordeler og ulemper ved valgene

Uforutsigbarhet skaper stress og utrygghet

Mange barn bruker all energi - når det ikke vet hva som skal skje, de opplever tap av kontroll, avmakt, sinne, frustrasjon – dette gir seg ofte utslag i ulike smerteuttrykk

Stress og utrygghet gir lite rom for å ta i mot, og nyttiggjøre seg omsorg og behandling